Владимир Конечни
РОМАНЕ

Рођен у првим минутима 1. јануара 2001. године, дан је био понедељак, Роман је био један од најранијих становника Земље Трећег миленијума. То се десило у Краснодару у јужној Русији, у новопеченој буржоаској породици Петрових. Бебини родитељи су били без католичких корена (па ни империјалних претензија), али су желели да свом првенцу дају снажно, звучно име.

***

У трећем разреду основне школе, Роман је понекад смишљао вицкасте заврзламе и анегдоте које његови најбољи другари, па ни мајка, нису разумели, али које су и привлачиле и љутиле девојчице – понекад до суза. Биле би замишљене и сматрале га занимљивим чудаком.

***

У оближњој књижари је сам самцит открио кратке приче Чехова. Сате је проводио читајући их скривен у једном углу. Тамо је на њега једном набасао најстарији учитељ у школи. Мада у позним годинама, крхких костију и слабашних мишића, некако се спустио на под поред Романа. Тај умни човек је живео колико јесте не би ли што дуже изучавао старогрчку филозофију. Увидео је, запањивши се, током стрпљивог разговора са дечаком, да су и Чехов и

клинац били природни стоици попут самог Зенона. Ништа није рекао деветогодишњем дерану дубоких очију и ускоро потом је умро. Но деценију и по касније у Таганрогу, на обали Азовског мора, младића је сецнуло присећање на прастарог учитеља у Краснодару.

***

Руска инвазија Украјине је започела у пет часова ујутро, у четвртак 24. фебруара 2022, а лева нога испод колена руског војника Романа Петрова ампутирана је 23. марта 2023. године између Луганска и Доњецка у Украјини. Није побегао од регрутације и сматрао је Донбас и тамошње живље руским, и потлаченим после 2014. Мајка је била очајна и натерала је мужа да употреби све своје полукриминалне везе. И тако је Роман некако стигао разним камионетима и возом од Луганска преко Ростова (на реци Дон) све до Таганрога, у Русији, преваливши веома болних триста километара.

Значајном сумом новца коју му је отац посредно послао, Роман је успео да унајми станчић у Гречевској улици бр. 52, одакле је на обзору био и крајичак Азовског мора. Чим се уз помоћ мајчинске газдарице мало опоравио, на штакама је превалио четрдесетак метара до Гречевске 56, да погледа оронули но још увек велелепни дом у коме је од 1883. живео гардијски капетан Иполит Чајковски. Његов три године старији брат Пјотр тамо је повремено долазио и компоновао. Казали су Роману да је клавир опстао много година, све до неког пожара.

***

Таганрог је био мали, али чувен. У првим столећима нове ере био је грчка колонија, а у тринаестом веку припадао је италијанском граду Пиза, на Лигурском мору. Преко Таганрога је у Италију пловила пшеница за шпагете и пицу из јужне Украјине и Русије. У бродским товарима су међутим обитавали и пацови и њихове буве, носиоци кужних бактерија које су проузроковале колосалну епидемију Црне смрти у целој Европи четрнаестог века.

***

Петар Велики је крајем седамнаестог подигао тврђаву, а стигла је и Катарина Велика век касније. Цар Александар

Први, победник над Наполеоном 1812. и освајач Париза 1814, умро је у свом дворцу у Таганрогу 1825. Азовским морем се одатле могло стићи на све стране света, преко Црног мора, Кавказа, Егеја, Медитерана...

***

Једва да је све то нешто значило Роману. Таганрог је за њега био Чехов. На штакама, сам, све снажнији, или са својом питомом газдарицом, а понекад у малчице опасном друштву са једним лажним таксистом који је бежао од регрутације и с ким се збратимио, лутао је градом: Кућица-музеј у улици Чехова бр. 69 у којој је писац рођен 1860. године; очева продавница оријенталне робе на углу Александровске и Гогољеве у којој је Антоша помагао после школе; и тадашња класична гимназија за дечаке у Гимназическој улици бр. 9, у којој је провео једанаест година. Прочитао је све што је Чехов икад написао.

Дошао би понекад до мора и гледао на југ. Да има оба стопала, пливао би све до Керча и Црног мора. Овако, писао је и размишљао...

Да има оба стопала, не би се заљубио. Овако, јесте. И наравно, оставила га је.

***

Звао је оца.

– Нога? Тако је како је. Чехов ми је најбољи друг, ха, ха. Да се вратим у Краснодар? Нећу. Да ме Мама и ти видите оваквог... богаља?! Добро, инвалида... добро, ратног. Ма то ти је све исто, богаљ је богаљ.

Хвала на парама... Хоћу госпођи Људмили, газдарици, да дам поклон. И коју пару Борису дезертеру. Кад твоје паре не стигну, стављам своју капу за прошњу пред Чеховљев домик... шалим се.

Слушај, да ли могу одавде у неку страну земљу? Можда православну, где не мрзе нас Русе?

***

У Фазановој улици, најстаријој у једном лепом граду једне лепе земљице, нашао је миран живот, љубав, а можда и смрт. Град је био на великој европској реци. Кад би се чамцем спустио низводно, далеко на исток, стигао би до Црног и Азовског мора, па и Таганрога.

***

Само је девет корака на штакама било потребно да се пређе преко Фазанове, али је уличица била важна Роману. У њој, у броју 18, налазила се кафана „Код Јаковенка", власништво Украјинца средњих година, који је одмах дао Роману плаћени посао рачуновође, као и неплаћени, кућног интелектуалца. У великој згради у броју 22, била је гимназија. Осамнаестогодишње ученице су у кафаници флертовале са момцима, оговарале једна другу, и, све укупно, стварале симпатичан младалачки жамор. А њихова професорка руског језика, Татјана Попова, омогућила је Роману да у гимназији држи курс о Чехову и издала му станчић у поткровљу своје куће преко пута школе. Десетак година старија, заљубила се искрено и лудо у „богаља", чиме је Роман изазивао и њу и себе.

***

Књижара „Надир", названа у славу краткотрајног авангардног југословенског покрета давних двадесетих година двадесетог века, налазила се у подруму броја 28. Тамо су Татјана и Роман понекад пили турску, односно домаћу, кафу, а један дубиозни критичар се уз помоћ соца на дну шољица расправљао с њима о надиризму и зенитизму.

***

У пет часова ујутро, у среду 24. фебруара 2027, избио је Трећи светски рат. Татјана је улетела у спаваћу собу вриштећи: „Романе, Романе, огромна нуклеарна бомба је бачена на Керч. Мост, делови Крима до Севастопоља, и делови Јужне Русије до Краснодара су сада прах..."

Њен вољени човек једноножно је скочио из кревета и чврсто је загрлио. У себи се лупио по глави, коначно увидевши значај српског вокатива. Кад је ван себе, као напаћена незналица, стигао у ову земљу, чинило му се да људи мисле да је његово име „Романе" — јер је на руском вокатив архаичан и постоји само у „Боже мој!"

У Београду, 19. марта 2026.